

Posudek na diplomovou práci

Zprostředkované tělo: Tělo v době masového využívání elektronických médií

Vypracovala: Barbora Čepičková

Na začátek budiž bohužel řečeno, že práce se vyznačuje jedním formálním nedostatkem, kvůli němuž by vlastně neměla být připuštěna k obhajobě, totiž tím, že zde chybí standardní bibliografie: najdeme-li v závěrečném seznamu literatury položky typu „Flusser Vilém [kniha]; Foucault Michel Je třeba bránit společnost [kniha]; Mucha Ivan Sociologie: Média a systémy [kniha]“, sice nezapochybujeme o tom, že dotyční napsali nějaké knihy, ale otevřít stránky Národní knihovny a dohledat standardní bibliografické odkazy snad není taková práce. Často to znemožňuje ověřování referencí a v první řadě to odporuje metodice psaní jakýchkoli akademických – nejen diplomových – prací. Snad je zde spásná možnost, že se jedná o nějakou nedodělanou verzi.

Pokud se však týká samotného textu, úroveň zpracování není o moc lepší. Jestliže se pravidelně objevují sousloví typu „Kruegerovi pokusy“ (str. 33) nebo „světy, které by mohli existovat“ (str. 41), anebo „jaké byli důvody...“ (str. 21), svědčí to snad jen o tom, že práce by potřebovala češtinářskou redakci. Čteme-li ale větu, v níž se mluví o „životě a myšlenkové koncepci *karteziánského* filosofa René Descarta“ (str. 13), trochu už znejistíme. Descartes pochopitelně není uveden v bibliografii a v práci je nám průběžně předkládána ta nejvulgárnější verze kartezianismu, založená na představě „Kdyby nebylo Descarta, byli bychom šťastnější“. Pasáž o Descartovi na str. 13 je povšechná a zavádějící; že Descartesovo jméno chybí v bibliografii a že jde o jakési referáty ze sekundární literatury, je symptomatické. Stejně tak je symptomatické, že na základě takového východiska se dojde k větě: „Filosofie po Descartovi považovala tělo za pouhý objekt až do doby, kdy bylo toto téma znovu otevřeno fenomenologem Merleau-Pontym“ (str. 14). Jak na to autorka přišla? Co Spinoza? Co Maine de Biran? Co Diderot? Co Nietzsche? U všech je tělo zcela klíčovým tématem, a to rozhodně ne jako „pouhý objekt“. Nemám v úmyslu otravovat autorku s dějinami filosofie, ale proč se nedržet svého kopyta a plnit svou práci takto rozmáchlými tvrzeními?

A skutečná perla se objeví na str. 41, kde stojí: „Silné metafory lze najít v různých filmech nebo románech; např. Kafkův *Hrad* nebo Atwoodové *Příběh služebné*, kde jsou živě vyobrazeny genderové rozměry kategorizace a její důsledky pro zakrnělé občanství žen“. Dobře, druhá ze jmenovaných knih česky vyšla jako *Příběh služebnice*, ale Kafkův *Hrad*? O zakrnělém občanství žen radši ani nemluví.

Pokud jde o vlastní obsah, jedná se ponejvíce o referáty ze sekundární literatury, v důsledku čehož je práce plná nepřesností, nepodložených a neověřených tvrzení a často především formulací, které autorka zjevně odněkud má, ale není jasné, jestli jim rozumí. Např.: „Tento ontologický náhled odpovídá způsobu zkoumání bytí věci, jaký v rámci tělesného schématu používal Merleau-Ponty“ (str. 10). Co je na tomto náhledu ontologického? Jaké „bytí věci“? Velmi smutně z toho vyšlo v podstatě všechno, co autorka zjevně nečetla, ale o čem s velkou vervou mluví. Např. Lacan, podle něhož „tělo není ve své nejpravdivější existenci přístupné symbolizaci“ (str. 45) a „reálné je takové bytí, které je absolutní a před-symbolické“, takže „abstraktní představa těla nemůže být tudíž reálná“ (25). Smělá úvaha. Snad se při obhajobě podaří vysvětlit, co tato náhodně sestavená slova znamenají, ostatně tím spíše, že celá pasáž následuje v podstatě bez přechodu po podobně zvláště koncipované pasáži o Raymondu Ruyerovi („Podle francouzského filosofa Raymonda Ruyera je dualistický přístup karteziánů, který oddělil mysl a tělo, iluzorní. My jsme, stejně jako všechny živé bytosti, *čisté subjektivitu*“ (sic!) – str. 24). Četla autorka někdy nějakou Ruyerovu knihu? Podle bibliografie opět ne. A pokud ne, proč o něm mluví?

Nesrovnalosti najdeme i na rovině čistě obecné: kamera „má tu zásadní vlastnost, že se vždy již na něco zaměřuje. Nikdy nemůže vidět všechno, tak jako lidské oko“ (str. 29). A lidské oko může vidět všechno? Skoro by se chtělo říct, že podstata vidění spočívá v tom, že ne, protože kdybychom viděli všechno, neviděli bychom nic. Ostatně onen poněkud kusý popis horizontu, uvedený na str. 27, se zdá výše zmíněné tvrzení popírat.

Zkrátka a dobře, jistého váhání se zbavit nemohu. Jako práce bakalářská by tento opus byl obhajitelný, ovšem jakožto práci magisterské – už vzhledem k faktu, že je sestavena na základě prostého receptu: vezme se pár namátkou vybraných knih, udělá se z nich „výcuc“ a sestaví se to do různorodých střípků, v nichž si surreálně podává ruku Baudrillard, Virilio, Bentham, Hogenová, a to podle nepostižitelného schématu – bych navrhoval známku „dobře“ snad jen z toho důvodu, že autorce nechci šlapat po štěstí.

Praha, 1.6. 2009

Josef Fulka